

Årsrapport 2016

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek

Innhold

Årsrapport 2016.....	1
Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek	1
Del I. Leders beretning.....	2
Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall.....	3
Virksomheten og samfunnsoppdraget.....	3
Organisasjon og ledelse	4
Del III. Årets aktiviteter og resultater	6
Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk.....	6
Resultater og måloppnåelse etter resultatmål i tildelingsbrevet.....	8
Ressursbruk 2016	28
Del IV. Styring og kontroll i virksomheten.....	30
Overordnede vurdering av styring og kontroll.....	30
Del V. Vurdering av fremtidsutsikter.....	34
Del VI Årsregnskap	35
Ledelseskommentarer til årsregnskapet 2015.....	35
Prinsippnote til årsregnskapet	37
Oppstilling av artsrapporteringen for 2016.....	38

Del I. Leders beretning

NLB har laget en strategiplan som gjelder for perioden 2015-2018. Vi er nå halvveis i planperioden. NLBs visjon er «Et samfunn der utgivelser er tilgjengelige for mennesker som på grunn av en funksjonsnedsettelse har vansker med å lese trykt tekst». Arbeidet med å realisere visjonen har fortsatt i 2016.

NLB har også for 2016 satt rekord for antall nye lånere. Det har vi klart uten å øke budsjettene til markedsføring og samtidig som medarbeiderne på dette området har løst betydelige oppgaver med utvikling av våre nye nettsider.

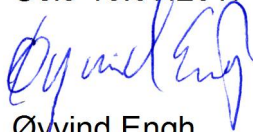
Denne sammenhengen er viktig. Vi må nå ut til flere i målgruppen og den eneste måten vi kan klare å betjene mange nye lånere på er gjennom selvbetjente, nettbaserte løsninger. Digitaliseringsarbeid på mange områder er derfor en naturlig del av NLBs virksomhet.

Bredden i NLBs målgruppe og lånergruppe er stor. Vi fortsetter å få nye lånere med synshemming, men tilstrømmingen av nye lånere med dysleksi er større. Disse to lånergruppene er ved utgangen av 2016 like store. NLB må i alle deler av virksomheten være oppmerksomme på dette. Vi må balansere mellom pådriverarbeid for å ta i bruk digitale løsninger og samtidig som vi opprettholder et godt tilbud til de som fortsatt har vansker med å bruke nettbrett, smarttelefoner og PC. Eksempler på dette er at vi stadig arbeider med å forbedre vår nettbaserte distribusjon og formidling samtidig som vi fortsatt distribuerer CD-er.

Antallet innleste lydbøker var i 2016 noe lavere enn planlagt. Høsten 2016 har vi imidlertid produsert et antall innleste lydbøker som viser at vi er rustet til å nå produksjonsmålene for 2017. Et målrettet arbeid med kvalitet og rutiner, nye studioer og innlesingsverktøy, samt intensivt rekruttering av nye innlesere ligger bak denne utviklingen.

NLB gjør mye for å forbedre vår egen evne til å levere et godt tilbud. Et godt samarbeid med andre virksomheter, både nasjonalt og internasjonalt, er imidlertid avgjørende for at vi skal lykkes. Erfaringene fra 2016 viser at samarbeidet har gitt oss mye. Potensialet for hva vi kan oppnå gjennom økt samarbeid i årene som kommer er enda større.

Oslo 15.03.2017

Øyvind Engh
Direktør

Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Virksomheten og samfunnsoppdraget

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) er et statlig forvaltningsorgan underlagt Kulturdepartementet. NLBs samfunnsoppdrag er å yte bibliotektenester til mennesker med synshemming, dysleksi eller andre funksjonsnedsettelse som gjør at de har vansker med å lese trykt tekst. NLB produserer og låner ut tilrettelagt litteratur i lydbokformat og punktskrift. Bibliotektilbudet omfatter allmenn litteratur for barn, ungdom og voksne, samt studielitteratur for studenter ved universiteter, høyskoler og fagskoler. NLB bidrar til samfunnsmessig likestilling for en stor gruppe av landets innbyggere.

Fra 2003 har NLB administrert og utført utskriftstjeneste for døvblinde.

NLBs visjon

Et samfunn der utgivelser er tilgjengelige for mennesker som på grunn av en funksjonsnedsettelse har vansker med å lese trykt tekst.

Strategiplan 2015-2018

Viktigste satsningsområder:

- Flere mennesker som har vansker med å lese trykt tekst skal få kunnskap om NLB og flere skal velge å bli lånere
- Mennesker som har vansker med å lese trykt tekst kan ha stor nytte av digitaliseringen i bokbransjen – dersom utgiverne legger til rette for det. NLB vil bidra til en slik utvikling gjennom å drive et aktivt pådriverarbeid overfor utgivere
- NLBs lånere skal kunne låne i formater og på måter som er tilpasset deres behov – NLB må tilpasse tilbudet i takt med teknologiutvikling og ha kunnskap om brukerbehov
- Lånerne skal få tilgang til en stadig større samling preget av kvalitet, allsidighet og aktualitet
- Lånerne skal oppleve en litteraturformidling og en betjening de er tilfreds med

Tildelingsbrev 2016

Bevilgningen til språk-, litteratur- og bibliotekformål bygger opp under departementets overordnede mål for kulturpolitikken om å samle inn, bevare, dokumentere og formidle kulturarv; gi tilgang til kultur av høy kvalitet og sørge for at norsk er et velfungerende og fullverdig språk.

Kulturdepartementet legger følgende til grunn for bevilgningen i 2016

- Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek skal produsere og låne ut folkebiblioteklitteratur og studielitteratur i lydbokformat og punktskrift.

Tildelingsbrevet for 2016 har fem overordnede mål

1. Utlån og formidling: NLB skal låne ut, formidle og informere om tilrettelagt litteratur. NLB skal arbeide aktivt for å få nye lånere.
2. Produksjon: NLB skal opprettholde et høyt, effektivt produksjonsnivå med riktig kvalitet, basert på oppdatert teknologi.
3. Studenttjeneste: NLB skal være en kompetanseressurs og samarbeidspartner for syns- og lesehemmede studenter, brukerorganisasjoner og offentlige virksomheter som bibliotek og undervisningsinstitusjoner.

4. Samarbeid, koordinering og pådriveransvar: NLB har ansvar for å fremme samarbeid og koordinering av miljø som arbeider med tilrettelagt litteratur. NLB skal være en pådriver slik at produksjon og publisering gjennom allmenne kanaler også gir bedre tilgjengelighet for NLBs målgrupper. Gjennom internasjonalt samarbeid skal NLB også være pådriver og kvalitetssikrer for å sikre et optimalt tilbud til sine målgrupper.
5. Utvikling: NLB skal være aktiv i utvikling av tjenester og bruk av ny teknologi for å bedre tilbudet til sine målgrupper.

NLBs verdier

Profesjonalitet, respekt og inkludering er verdier som skal rettlede oss i vårt arbeid og de beslutningene vi tar.

Organisasjon og ledelse

NLBs styre

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek har hatt et styre oppnevnt av Kulturdepartementet. Styret har en leder og syv medlemmer, hvorav tre er oppnevnt etter forslag fra Norges Blindeforbund, og ett oppnevnt etter forslag fra de ansatte i NLB. Disse fire har personlige vararepresentanter, mens medlemmene oppnevnt av departementet har tre vararepresentanter som ikke er personlige. Styret er oppnevnt for perioden 2012 - 2015. Styreperioden ble forlenget til å gjelde også for 2016.

Medlemmer oppnevnt av departementet:

Leder: Trygve G. Nordby
Nestleder: Tone Moseid
Helena Kettner Rudberg
Eirik Newth

Medlemmer oppnevnt etter forslag fra Norges Blindeforbund:

Gunnar Haugsveen
Ida Martine Nilsen
Terje Andre Olsen

Medlem oppnevnt etter forslag fra de ansatte i NLB:

Ingvild Aanensen

Vararepresentanter oppnevnt av departementet:

Vara 1 Svein Arne Solbakk
Vara 2 Toril Laberg
Vara 3 Hege Finnset Eidseter

Vararepresentanter oppnevnt etter forslag fra Norges Blindeforbund:

Liv Therese Larsen
Kari Wiik

Vararepresentant oppnevnt etter forslag fra de ansatte i NLB:

Per Sennels

Margareta Forrestad trakk seg fra styret i 2014. Terje Andre Olsen, personlig vararepresentant for Forrestad, møter ut inneværende styreperiode.

Merete Carlsen, oppnevnt etter forslag fra medarbeiderne i NLB, satt i styret fra 2012-2015, men trakk seg fra styret da perioden ble forlenget til 2016. Ingvild Aanensen gikk inn i styret i hennes sted, mens Per Sennels ble oppnevnt som ny vararepresentant etter forslag fra de ansatte i NLB.

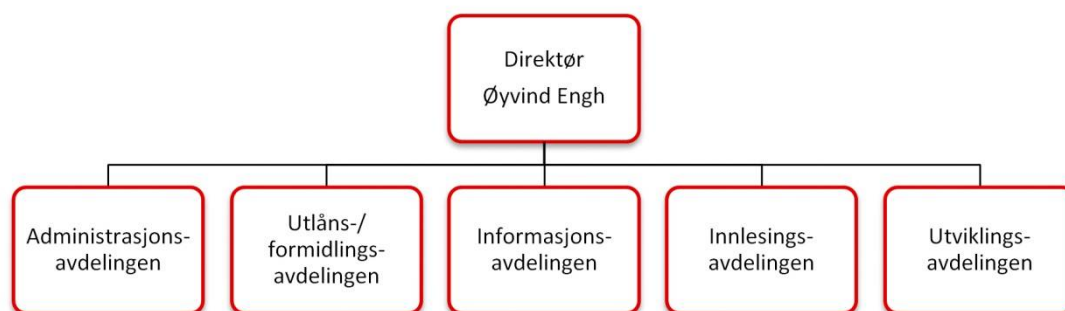
Fra andre halvår 2012 har Caroline Solem, generalsekretær i Dysleksi Norge, deltatt som observatør på styremøtene. Marianne Kufaas Sæterhaug er vararepresentant.

Styret har i 2016 avholdt fire møter og behandlet 48 saker. Hvert styremøte har faste saker, herunder regnskap, utlåns- og produksjonsstatistikk og utviklingsprosjekter. I tillegg har styret i 2015 behandlet blant annet saker som budsjett, virksomhetsplaner og årsrapport.

Styrets funksjonsperiode er som nevnt over fra 2012-2015, perioden ble forlenget til å gjelde ut 2016. Etter en prosess i Kulturdepartementet for å avklare bruk av styrer i underliggende etater, besluttet departementet i 2016 at NLBs styre skal erstattes med et fagråd.

Ordningen med fagråd vil gjelde fra 2017. NLBs tidligere styre har ikke ansvar for å godkjenne årsrapporten for 2016.

NLBs organisasjonskart

Organisasjonskartet ble endret i 2014 ved en utvidelse fra fire til fem avdelinger. Ledelsen består nå av:

- Direktør: Øyvind Engh
- Avdelingsdirektør Administrasjonsavdelingen: Kjell Egeland
- Avdelingsdirektør Utlåns-/formidlingsavdelingen: Kari Kummeneje
- Avdelingsdirektør Innlesingsavdelingen: Knut Michael Nygaard
- Avdelingsdirektør Utviklingsavdelingen: Arne Kyrkjebø
- Avdelingsdirektør Informasjonsavdelingen: Liv Torild Ellefsen

NLB er lokalisert i Oslo. Virksomheten har 31.12.2016 47 ansatte fordelt på 44,7 årsverk.

Volumtall

Tabell1. Utvalgte volumtall

Volumtall	2014	2015	2016
Samlet utlån i NLB	565.512	618.036	646.677
Utlån av lydbøker – folkebiblioteklitteratur	540.345	590.728	613.028
Utlån av punktskriftbøker	1.921	2.008	1.969
Utlån av studielitteratur	23.246	25.300	31.680
Lånere i NLB totalt	21.854	25.327	29.261
Antall nye lånere	3.465	3.879	4.363
Folkebiblioteklitteratur – samlet tilvekst lydbokformat, bøker og tidsskrifter	1.033	994	1.137
Folkebiblioteklitteratur – egne innlesninger, bøker og tidsskrifter	473	410	442
Folkebiblioteklitteratur – punktskriftproduksjon bøker	415	476	362
Folkebiblioteklitteratur – punktskriftproduksjon hefter til punktclubber	112	96	85
Studielitteratur – samlet tilvekst, lydbøker	437	423	370
Studielitteratur – egne produksjoner, lydbøker	437	373	348

Nøkkeltall

Tabell 2. Nøkkeltall fra årsregnskapet

Nøkkeltall fra årsregnskapet 2012-2016	2012	2013	2014	2015	2016
Antall årsverk	49	49,8	50	50	47
Antall ansatte	52	55	56	54	50
Samlet tildeling post 01	51.493	52.446	55.230	53.736	55.626
Driftsutgifter	20.092	23.585	22.456	21.589	21.379
Lønnsandel av samlet tildeling	60 %	56 %	53 %	59 %	55 %
Lønnsutgifter per årsverk	499'	543'	552'	556'	565'

NLBs regnskap føres etter kontantprinsippet.

Del III. Årets aktiviteter og resultater

Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk

NLB hadde i 2016 en samlet utlånsvekst på 5 prosent sammenlignet med utlånstallene for 2015. Utlånet av folkebiblioteklitteratur i lydbokformat økte med 4 prosent. Denne utlånsøkningen er kommet i form av økt online distribusjon, strømming og nedlasting. CD-distribusjonen av folkebiblioteklitteratur ble redusert med 4 prosent fra 2015 til 2016. Utlånsøkningen for studielitteratur var i 2016 på hele 25 prosent. Også for studielitteraturen

er det strømming og nedlasting som øker. CD-utlånet av studielitteratur er tilnærmet uendret fra 2015.

I 2016 ble 31 prosent av alle utlånte lydbøker hos NLB distribuert online. Også for folkebiblioteklitteraturen utgjør andelen online distribusjon 31 prosent. Hele 77 prosent av all utlånt studielitteratur i lydbokformat ble distribuert online i 2016.

Det er et mål at flere lånere tar i bruk vår selvbetjente utlånsløsning og digitale distribusjonsmåter. I 2016 har vi lansert nye nettsider som skal bidra til at vi når dette målet. NLB har lånere i alle aldre, med ulik teknologikompetanse. For å sikre et godt bibliotektilbud til alle i vår målgruppe, opprettholder vi en førstelinjetjeneste som gjør det enkelt å kontakte oss på telefon eller e-post.

Feil i rapportene fra biblioteksystemet vårt har ført til at vi fra 2012 har oppgitt for høye utlånstall. Antall eksemplarer strømmet eller lastet ned er blitt lagt til i totalsummen for samlet utlån, og derved ført dobbelt. I årsrapporten for 2016 er alle tall i tabeller og tekster korrigert. Tidligere oppgitte tall for eksemplarer strømmet eller lastet ned er korrekte. Andelen online distribusjon av lydbøker utgjør derfor en større andel av det totale utlån enn tidligere rapportert.

Å gjøre NLBs tilbud bedre kjent og øke lånerrekrutteringen er et viktig satsningsområde for NLB. I de seneste årene har vi høstet gode resultater av våre informasjonstiltak. I 2016 har vi fortsatt informasjonsarbeidet, og økt det totale antall lånere med 16 prosent fra 2015. NLB har nå 29.261 lånere. Fra 2012 til 2016 hadde vi en lånervekst på hele 74 prosent. Rekrutteringsveksten er størst når det gjelder barn og unge i målgruppen. I 2012 var 10 prosent av lånerne i alderen 0-16 år, og i 2016 var 21 prosent av NLBs lånere i denne aldersgruppen.

Antallet innleste lydbøker i kategorien folkebiblioteklitteratur økte i 2016 med 8 prosent sammenlignet med innlesingstallene for 2015. Folkebiblioteklitteratur, hovedsakelig periodika, produsert med talesyntese økte med 19 prosent. Inkludert innkjøpte titler fra kommersielle lydbokprodusenter, økte tilveksten av folkebiblioteklitteratur i lydbokformat med totalt 14 prosent sammenlignet med 2015. Vi har i 2016 fortsatt tiltakene for å rekruttere flere innlesere. Flere nye innlesere tar nå oppdrag for oss. Dette, sammen med nye studioer, gir oss nå en bedre kapasitet når det gjelder antall innleste lydbøker.

Tilveksten av nye bøker i punktskrift påvirkes delvis av direkte etterspørsel fra lånerne. Lydboktitler i NLBs samling kan etter ønske også gjøres tilgjengelig i punktskrift. I tillegg tar vi imot bestillinger på bøker som ikke finnes i vår samling fra før. Forutsetningen for slike produksjoner, er at bøkene er egnet for punktskriftproduksjon. I tillegg til etterspørselsstyrt punktskriftproduksjon, ferdigstiller vi et stort antall titler i punktskrift under vårt ordinære bokvalg. I 2016 var NLBs samlede produksjon av nye bøker i punktskrift 22 prosent lavere enn i 2015. Utlånet av bøker i punktskrift er tilnærmet uendret, med en svak nedgang på 2 prosent fra 2015.

NLB ønsker å stimulere til økt bruk av punktskrift. I tillegg til å produsere bøker i punktskrift, har vi derfor de seneste årene tilbudt våre lånere medlemskap i punktklubber. I 2016 hadde vi to ulike punktklubber for barn og unge og fire for voksne. Til alle klubbene produserer vi egne hefter. Enkelte hefter inneholder tekster produsert med dobbel linjeavstand, noe som er særlig viktig for lånere som er i gang med å lære å lese punktskrift. Klubbene er blitt godt

mottatt, og hadde i 2016 totalt 121 medlemmer. Vi produserte og sendte ut totalt 1.452 hefter til medlemmer i punktklubbene.

Å sikre et godt litteraturtilbud til barn og unge i målgruppen er et prioritert mål for NLB. Vi skal ha et godt tilbud både av lydbøker og bøker i punktskrift. I 2016 har vi videreført «Punktklubben», et lesestimulerings tiltak for blinde barn i grunnskolealder. Taktile bilder, eller følebilder, ledsaget av tekster i punktskrift sendes ut til barna som deltar i klubben. Vi produserer forskjellige taktile bilder og tekster, tilpasset de ulike aldersgruppene. Produksjonen av taktile bilder for barn er et samarbeidsprosjekt mellom NLB og Norges Blindforbund, med støtte av midler fra ExtraStiftelsen.

NLBs produksjon av studielitteratur gjøres på bestilling fra studenter med produksjonsrett hos oss. Samlet tilvekst av studielitteratur ble i 2016 redusert med 1 prosent sammenlignet med 2015. I 2016 ble 86 prosent av studielitteraturen produsert med talesyntese.

Vi har i 2016 utvidet distribusjonssamarbeidet med andre aktører i vårt felt. Fra 2016 blir Lydavisen, utgitt av Norges Blindforbund, distribuert gjennom våre kanaler. Vi har tidligere inngått et distribusjonssamarbeid med KABB (Kristent arbeid blant blinde og svaksynte).

I 2016 har vi lansert nye nettsider for NLB. Nettsidene styrker litteraturformidlingen og gjør det enklere å få oversikt over tilbudet vårt. Det er et mål at de nye nettsidene skal bidra til økt bruk av våre selvbetjente utlåns- og distribusjonsløsninger. På de nye nettsidene har vi forenklet innmeldingsprosedyrene og lansert elektronisk innmelding.

NLB har i 2016 deltatt i arbeidet med å utvikle et nytt produksjonsverktøy for bøker i punktskrift.

NLB har i 2016 utvidet avistilbudet fra 4 til 49 titler. De fleste avisene har daglige utgivelser. For å kunne håndtere økningen i antall avistitler og abonnenter har vi bestilt utvikling av en abonnementsmodul i vårt biblioteksystem, Biblioofil.

NLB mener ressursbruken har vært effektiv i 2016, både i forhold til hva vi har brukt ressurser på og hvordan ressursene er brukt. Antall ansatte går ned og aktiviteten går opp.

Resultater og måloppnåelse etter resultatmål i tildelingsbrevet

Resultatmål 1: Utlån og formidling

NLB skal låne ut, formidle og informere om tilrettelagt litteratur. NLB skal arbeide aktivt for å få nye lånere.

Sentrale styringsparametere er:

- Utlån av folkebiblioteklitteratur og studielitteratur
- Antall lånere
- Formidlings- og informasjonsvirksomhet

Utlån

Tabell 1.1. Utlån. Folkebibliotek- og studielitteratur

	2014	2015	2016	Endring 2015-2016	
				Antall	Prosent
Samlet utlån i NLB¹	565.512	618.036	646.677	28.641	5
Folkebiblioteklitteratur totalt	542.266	592.736	614.997	22.261	4
Lydbøker	540.345	590.728	613.028	22.300	4
Lydbøker på CD	437.367	444.199	424.361	-19.838	-4
Strømmet	16.482	16.248	24.578	8.330	51
Nedlastet	86.496	130.281	164.089	33.808	26
Punktskriftbøker	1.921	2.008	1.969	-39	-2
Studielitteratur totalt	23.246	25.300	31.680	6.380	25
Lydbøker	23.090	25.134	31.473	6.339	25
Lydbøker på CD	8.306	7.424	7.395	-29	0
Strømmet	4.297	4.822	6.301	1.479	31
Nedlastet	10.487	12.888	17.777	4.889	38
E- bøker/punktskrift	152	151	193	42	28
Noter	4	15	14	-1	-7

¹Grunnet feil i rapportene fra utlånssystemet, har NLB fra 2012 oppgitt for høye utlånstall. Antall eksemplarer strømmet og lastet ned, er blitt lagt til totalsummen for samlet utlån av lydbøker, og derved ført dobbelt. Tidligere oppgitte tall for eksemplarer strømmet eller lastet ned er korrekte. Andelen online distribusjon av lydbøker utgjør derfor en større andel av det totale utlån enn tidligere rapportert. Alle tall i tabell 1.1 er korrigeret.

Samlet utlån 2016

I 2016 hadde NLB et samlet utlån av tilrettelagt litteratur på 646.677 eksemplarer. Sammenlignet med korrigererte tall for samlet utlån i 2015, gir det en utlånsvekst på 5 prosent. Fra 2014 til 2015 viser korrigererte tall en samlet utlånsvekst på 9 prosent.

Utlån folkebiblioteklitteratur

Lydbøker

I 2016 økte utlånet av folkebiblioteklitteratur i lydbokformat med 22.300 eksemplarer, noe som ga en utlånsvekst på 4 prosent sammenlignet med korrigerte tall for 2015.

Andelen online distribusjon av folkebiblioteklitteratur i lydbokformat øker jevnt. I 2016 ble 31 prosent av dette utlånet strømmet eller lastet ned. 4 prosent ble strømmet og 27 prosent lastet ned. I 2015 ble 29 prosent av all utlånt folkebiblioteklitteratur i lydbokformat distribuert online, og i 2014 var denne andelen 19 prosent.

Økningen i online distribusjon førte i 2016 til at utlånet av folkebiblioteklitteratur på CD ble redusert med 4 prosent sammenlignet med CD-utlånet i 2015.

Antallet lydbøker som ble strømmet økte med 51 prosent sammenlignet med 2015, mens antallet nedlastinger økte med 26 prosent.

Bøker i punktskrift

I 2016 lånte NLB ut 1.969 bøker i punktskrift, noe som gir en nedgang på 2 prosent, sammenlignet med utlånstallene for 2015. I årene 2013-2016 har utlånet av bøker i punktskrift ligget jevnt på rundt 2.000 eksemplarer.

I tillegg til det ordinære tilbudet av bøker i punktskrift, har vi de seneste årene tilbudt våre lånere medlemskap i punktskriftklubber. Vi har to ulike klubber for barn og fire for voksne. I 2016 hadde punktklubbene totalt 121 medlemmer. 36 lånere abonnerte på hefter for barn og unge og 85 på heftene for voksne lånere. Antallet medlemmer i punktklubbene har ligget jevnt på rundt 150 lånere de seneste årene. I 2015 hadde punktklubbene totalt 140 medlemmer. Til alle klubbene produserer NLB egne hefter som sendes ut hver måned. I 2016 ble det sendt ut 1.452 punktklubb-hefter. I 2015 sendte vi ut totalt 1.580 punktklubb-hefter.

Punktskriftheftene vi produserer og sender ut til medlemmene i punktklubbene kan bidra til å redusere etterspørselen etter våre øvrige punktskriftproduksjoner og gi lavere utlånstall. Utsendingene av hefter til klubbene er ikke med i utlånsstatistikken vist i tabell 1.1. Utlån.

Utlån studielitteratur

NLBs totale utlån av studielitteratur økte i 2016 med 25 prosent sammenlignet med utlånstallene for 2015. Utlånsøkningen er kommet i form av økt online distribusjon. CD-utlånet er tilnærmet uendret fra 2015. I 2016 ble i alt 77 prosent av all studielitteratur i lydbokformat strømmet eller lastet ned. 20 prosent ble strømmet og 57 prosent lastet ned. I 2015 ble 70 prosent av studielitteraturen distribuert online.

Online distribusjon

NLB har de seneste årene arbeidet aktivt for å øke andelen online distribusjon av lydbøker. Lydbok-appen Lydhør og nye nettsider fra 2016, gjør det enklere for lånerne å benytte våre selvbetjente utlånsløsninger og velge å strømme eller laste ned lydbøkene til telefoner og nettbrett. Med NLBDirekte kan lånerne laste ned lydbøker til PC.

Andelen utlånte lydbøker som strømmes og lastes ned øker jevnt både for folkebibliotek- og studielitteratur. I 2016 ble 33 prosent av alle utlånte lydbøker hos NLB distribuert online. Som vist over, ble 77 prosent av studielitteraturen og 31 prosent av folkebiblioteklitteraturen strømmet eller lastet ned i 2016. I 2015 og 2014 var andelen online distribusjon av det totale lydbokutlånet henholdsvis 27 og 21 prosent.

Lydhør

Distribusjon av lydbøker til appen Lydhør går via NLBs Daisy Online Delivery system (DOD). Også andre internettbaserte avspillere kan kobles opp mot DOD-tjenesten for direkte overføring av lydbøker til denne typen spillere.

Vi har målinger som viser hvor mange lånere som har benyttet DOD-tjenesten for å høre på lydbøker. I 2016 brukte 6.567 av NLBs lånere DOD-tjenesten. De aller fleste, sannsynligvis mer enn 95 prosent av disse, brukte Lydhør. I 2015 var det tilsvarende tallet for bruk av DOD-tjenesten 4.710 lånere. Også i 2015 koblet de aller fleste seg til DOD-tjenesten via Lydhør.

14.525 av NLBs 29.261 lånere er aktive brukere av biblioteket, og har lånt minst én bok i løpet av det seneste året. 36 prosent alle aktive lånere har benyttet DOD-tjenesten til å høre på lydbøker. Et stort flertall av de som bruker DOD-tjenesten, bruker Lydhør på iPhone.

Fjernlån

Tabell 1.2. Fjernlån. Folkebibliotek og studenttjeneste

	2014	2015	2016	Endring 2015-2016	
				Antall	Prosent
Folkebibliotek	588	936	771	-165	-18
Studenttjenesten	448	285	320	35	12

Fjernlån av bøker fra vårt svenske søsterbibliotek, MTM, utgjør et verdifullt supplement til vår egen samling.

Lånere

Tabell 1.3. Antall lånere totalt. Fordeling lånegrunnlag og alder

	2014	2015	2016	Endring 2015-2016	
				Antall	Prosent
Antall lånere totalt	21.854	25.327	29.261	3.934	16
Lånere med synshemming	9.411	9.931	10.433	502	5
Lånere med andre funksjons-nedsettelse, inkl. dysleksi	9.866	12.504	15.672	3.168	25
Lånere med dysleksi	6.683	8.416	10.522	2.106	25
Institusjoner, skoler o.a.	2.577	2.885	3.152	267	9
Alderssammensetting					
0-16 år	3.204	4.527	6.070	1.543	34
17-30 år	4.078	4.910	6.014	1.104	22
31-50 år	3.477	3.883	4.312	429	11
51-70 år	2.826	3.040	3.307	267	8
71 år-	5.818	6.221	6.553	332	5

Endringer i lånersammensettingen

I 2016 registrerte NLB totalt 4.363 nye lånere, noe som ga en netto økning i det totale antall lånere på 16 prosent.

Veksten i antall nye lånere er størst i målgruppen som har andre funksjonsnedsettelse enn synshemming. Barn og unge med dysleksi eller andre lesevaner utgjør størstedelen av denne gruppen. Som en følge av de seneste års rekruttering, er lånersammensettingen hos NLB nå i endring.

Fra 2012 til 2016 har det totale antall lånere økt fra 17.000 til i overkant av 29.000. I dette tidsrommet har andelen lånere med andre funksjonsnedsettelse enn synshemming økt fra 38 til 54 prosent. I samme periode er andelen lånere med synshemming blitt redusert fra 50 prosent til 36 prosent.

Fra 2012 til 2016 økte andelen lånere i aldersgruppen 0-16 år fra 10 til 21 prosent av det totale antall lånere.

Tabell 1.4. Rekruttering av nye lånere. Fordeling lånegrunnlag og alder

	2014	2015	2016	Endring 2015-2016	
				Antall	Prosent
Antall innmeldinger totalt	3.465	3.879	4.363	484	12
Lånere med synshemming	884	932	904	-28	-3
Lånere med andre funksjonsnedsettelse inkl. dysleksi	2.170	2.635	3.175	540	20
Lånere med dysleksi	1.295	1.721	2.096	375	22
Institusjoner, skoler o.a.	411	310	281	-29	-9
0-16 år	1.445	1.646	2.029	383	23
17-30 år	535	736	858	122	17
31-50 år	262	331	381	50	15
51-70 år	229	256	260	4	2
71 år -	603	632	567	-65	-10
Studentlånere	476	669	756	87	13

Fortsatt lånervekst

I 2016 har vi opprettholdt den store rekrutteringsveksten fra 2014 og 2015, og i tillegg økt antall nye innmeldinger med ytterligere 12 prosent. Vi registrerte totalt 4.363 nye lånere i 2016.

NLB har de seneste årene styrket informasjonsarbeidet for å gjøre tilbudet bedre kjent og øke antall lånere. Våren 2013 lanserte vi Rett til å lese-aksjonen. Målrettede kampanjer under dette konseptet har gitt resultater. Fra 2013 har rekrutteringen av nye lånere vært størst innen lånergruppene med andre funksjonsnedsettelse enn synshemming.

Hele 73 prosent av de totalt 4.363 nye lånerne i 2016 er mennesker med andre funksjonsnedsettelse enn synshemming. Lånere med dysleksi utgjør den største enkeltgruppen innen denne lånerkategorien. Totalt 48 prosent av lånerne som ble registret hos NLB i 2016 har dysleksi. Hele 47 prosent av alle nye lånere er i alderen 0-16 år.

I 2016 registrerte vi 904 nye lånere med synshemming, noe som er en nedgang på 28 personer, eller 3 prosent, sammenlignet med tallene for 2015. Lånere med synshemming utgjorde i 2016 totalt 21 prosent av alle innmeldinger.

Vi registrerte 756 nye studentlånere i 2016. Det er en økning på 13 prosent sammenlignet med 2015. Innmeldingene av nye studenter utgjorde i 2016 totalt 17 prosent av alle innmeldingene hos NLB.

Som vist i teksten under tabell 1.3, fører endringer i rekrutteringen til at den totale lånersammensetningen hos NLB endres. Det gjelder både sammensetting innen aldersgrupper og lånerkategorier.

Resultatmål 2: Produksjon

NLB skal opprettholde et høyt, effektivt produksjonsnivå med riktig kvalitet, basert på oppdatert teknologi.

Sentrale styringsparametere er:

- Bestand av folkebiblioteklitteratur og studielitteratur fordelt på lydbokformat og punktskrift
- Produksjon og innkjøp av folkebiblioteklitteratur
- Produksjon av studielitteratur

Bestand

Tabell 2.1. Bestand. Folkebiblioteklitteratur

	2014	2015	2016	Endring 2015-2016	
				Antall	Prosent
Samlet bestand folkebibliotek	21.720	22.424	20.127	-2 297	-10
Lydbøker	14.086	14.324	15.230	906	6
Voksen	10.331	10.313	10.980	667	6
Barn	3.755	4.012	4.250	238	6
Punktskriftbøker	7.634	8.100	4.897	-3 203	-40
Voksen	3.918	4.220	2.220	-2 000	-47
Barn	3.716	3.880	2.677	-1 203	-31

Boksamlingen størrelse påvirkes både av produksjonstall og kassering i forbindelse med vedlikehold av samlingen. I 2016 har vi hatt en omfattende gjennomgang av den delen av samlingen som dreier seg om eldre, innbundne eksemplarer lagret ved Nasjonalbibliotekets avdeling i Mo i Rana. Vi har kassert slitte og ukomplette eksemplarer. NLB låner nå ut punktskriftbøker i hefteformat. For hvert nytt utlån produseres nye hefter, som sendes direkte til låneren. Heftene returneres ikke til NLB. De kasserte, eldre punktskrifttitlene kan på kort tid produseres i hefteformat og gjøres tilgjengelig for lånerne som ønsker det.

Som en følge av kasseringen av punktskriftbøker, ble NLBs samlede tilbud av tilrettelagt litteratur redusert med 10 prosent i 2016. Tilbudet av lydbøker økte med til sammen 6 prosent sammenlignet med tallene for 2015.

Tabell 2.2. Bestand. Studielitteratur

	2014	2015	2016	Endring 2015-2016	
				Antall	Prosent
Samlet bestand studielitteratur	4.218	4.522	4.898	376	8
Lydbøker	3.754	3.891	4.155	264	7
E-bøker/punktskrift	464	631	743	112	18

Den totale bestanden av studielitteratur økte i 2016 med 376 titler. Sammenlignet med tallene for 2015 gir det en økning på 8 prosent.

Tabell 2.3. Bestand. Noter

	2014	2015	2016	Endring 2015-2016	
				Antall	Prosent
Noter	1.178	1.180	1.181	1	0

I 2016 produserte vi 10 nye titler noter. Den totale bestanden påvirkes også av kassering.

Tilvekst av folkebibliotek- og studielitteratur

Tabell 2.4. Samlet tilvekst. Folkebibliotek- og studielitteratur.

	2014	2015	2016	Endring 2015-2016	
				Antall	Prosent
Samlet tilvekst lyd- og punktskriftbøker	2.149	2.158	2.218	60	3
Tilvekst lydproduksjoner	1.470	1.420	1.507	87	6
Lydbøker og tidsskrifter – innlest og talesyntese, egenproduserte	1.100	988	1.034	46	5
Lydbøker – innkjøpte ¹	370	382	451	69	18
Lydbøker –TIGAR/ABC ²	-	50	22	-28	-56
Samlet prod. Punktskriftbøker³	527	572	447	-125	-22

¹ Inkludert innkjøpte titler fra RNIB, Storbritannia. 249 i 2014, 243 i 2015 og 270 i 2016.

² Fra og med 2015 inngår titler lastet ned og innlemmet i vår base via det internasjonale TIGAR/ABC-samarbeidet i oversikten over samlet tilvekst. 4 titler lastet ned i 2014 er ikke tatt med i tabellen. Se også tabell 2.9. Studielitteratur. Samlet tilvekst.

³ Inkludert hefter til punktclubber. Se også tabell 2.8. Samlet punktskriftproduksjon.

Samlet prod. E-bøker	152	156	205	49	31
Samlet prod. noter	4	6	10	4	67
Antall aviser med daglig utgivelse	4	4	49	45	1 125

NLBs totale tilvekst av folkebibliotek- og studielitteratur var i 2016 på 2.218 titler. Det er en økning på 60 titler, eller 3 prosent sammenlignet med tilveksttallene for 2015.

Omfanget av egenproduserte lydbøker, innleste og bøker produsert med talesyntese økte i 2016 med 46 titler, eller 5 prosent. Vi leste inn 442 titler folkebiblioteklitteratur, noe som er en økning på 32 titler, eller 8 prosent sammenlignet med tilsvarende tall for 2015.

De seneste par årene har vært preget av endrede rammebetingelser, med en vesentlig økning i kommersielle lydbokprodusenters etterspørsel etter innlesere. Det er trolig årsaken til at flere eksterne innlesere i en periode tok på seg færre oppdrag enn tidligere. Måltrettet arbeid for å rekruttere flere innlesere har gitt resultater, og bidratt til at vi i 2016 har kunnet øke innlesingsomfanget. Nybygde studioer, i kombinasjon med nye rutiner for opplæring og kommunikasjon med våre innleserne, gir et godt grunnlag for den videre produksjonen av innleste lydbøker.

I 2016 kjøpte vi inn 451 titler, noe som er en økning på 18 prosent sammenlignet med tilsvarende tall for 2015. Vi har i 2016 lastet ned 22 titler gjennom det internasjonale ABC/TIGAR-samarbeidet. Avtalen om utveksling av lydbøker gir god ressursutnytting for det enkelte bibliotek og kort leveringstid for studentene.

Produksjonen av bøker i punktskrift ble redusert med 125 titler, eller 22 prosent. Punktskriftproduksjonen er i stor grad styrt av etterspørselen fra våre lånere. NLBs punktskriftproduksjon er dimensjonert for produksjonsvekst dersom etterspørselen øker. Se også kommentarer under tabell 2.8. Folkebibliotek. Samlet punktskriftproduksjon og fordeling barn/ungdom og voksne.

Produksjon av folkebiblioteklitteratur

Tabell 2.5. Folkebibliotek. Samlet tilvekst lydproduksjoner. Bøker og tidsskrifter.

	2014	2015	2016	Endring 2015-2016	
				Antall	Prosent
Samlet tilvekst bøker og tidsskrifter	1.033	994	1.137	143	14
Innlesninger	473	410	442	32	8
Lydbøker	446	385	416	31	8
Tidsskrifter	27	25	26	1	4
Talesyntese-produksjoner⁴	190	205	244	39	19
Lydbøker	6	5	9	4	80
Tidsskrifter	184	200	235	35	18
Innkjøpte titler⁵	370	379	451	72	19

Samlet tilvekst av folkebiblioteklitteratur i lydbokformat var i 2016 på 1.137 titler, noe som gir en økning på 14 prosent sammenlignet med tilveksttallene for 2015.

I 2016 leste vi inn totalt 442 lydbøker i kategorien folkebiblioteklitteratur. Det er en økning på 32 titler, eller 8 prosent, sammenlignet med innlesningstallene for 2015. Antall lydbøker produsert med talesyntese økte med 39 titler, eller 19 prosent, i 2016.

Tabell 2.6. Folkebibliotek. Aviser.

	2014	2015	2016	Endring 2015-2016	
				Antall	Prosent
Avistitler	4	4	49	45	1.125

I 2016 har NLB økt tilbudet av aviser fra 4 til 49 titler. Økningen er gjort mulig gjennom en avtale med Amedia. Vi tilbyr regionaviser, lokalaviser og Aftenposten som lydavis. Lånerne kan velge mellom abonnement og lån av enkeltutgaver. Alle avisene blir produsert med talesyntese. Tilbudet har tidligere bestått av daglige utgivelser av Aftenposten, Bergens Tidende, Stavanger Aftenblad og Fædrelandsvennen.

⁴ Antall eksemplarer ved daglig utgivelse av aviser er ikke tatt med. Vi rapporterer i stedet på antall avistitler. Se tabell 2.6. Aviser.

⁵ Inkludert innkjøpte titler fra RNIB, Storbritannia. 249 titler i 2014, 243 i 2015 og 270 titler i 2016.

Tabell 2.7. Folkebibliotek. Lydproduksjoner. Fordeling barn/ungdom og voksne.

	2014	2015	2016	Endring 2015-2016	
				Antall	Prosent
Samlet tilvekst bøker og tidsskrifter⁶	1.033	994	1.137	143	14
Innleste produksjoner	473	410	442	32	8
Voksen	298	265	310	45	17
Barn og ungdom	175	145	132	-13	-9
Talesynteseproduksjoner periodika	190	205	244	39	19
Voksen	189	205	244	39	19
Barn og ungdom	1	-	-	-	-
Innkjøpte titler ²	370	379	451	72	19
Voksen	247	269	308	39	14
Barn og ungdom	123	110	143	33	30

Samlet tilvekst av bøker og tidsskrifter i kategorien folkebiblioteklitteratur økte i 2016 med 14 prosent sammenlignet med tilveksttallene for 2015.

NLB leste inn 442 titler folkebiblioteklitteratur. Det er en økning på 32 titler, eller 8 prosent, sammenlignet med innlesingstallene for 2015. Antallet innleste lydbøker for voksne økte med 17 prosent, mens produksjonen av innleste bøker for barn ble redusert med 9 prosent.

Innlesingen av lydbøker for voksne økte med 17 prosent, mens produksjonen av innleste bøker for barn ble redusert med 9 prosent.

⁶ Inkludert innkjøpte titler fra RNIB, Storbritannia. 249 titler i 2014, 243 i 2015 og 270 titler i 2016.

Tabell 2.8. Folkebibliotek. Samlet punktskriftproduksjon og fordeling barn/ungdom og voksne.

	2014	2015	2016	Endring 2015-2016	
				Antall	Prosent
Samlet punktskriftproduksjon	527	572	447	-125	-22
Produksjon av bøker i punktskrift	415	476	362	-114	24
Voksen	227	345	193	-152	-44
Barn og ungdom	188	131	169	38	29
Produksjon av hefter til punktklubber	112	96	85	-11	-11
Voksen	65	60	61	1	2
Barn og ungdom	47	36	24	12	-33

I 2016 ble NLBs samlede punktskriftproduksjon ble redusert med 22 prosent sammenlignet med produksjonstallene for 2015.

Det er verd å merke seg at tilveksten av bøker i punktskrift i stor grad bestemmes av etterspørselen. Alle lydboktitler som finnes i vår samling, kan på forespørsel gjøres tilgjengelig også i punktskrift. Forutsetningen er at bøkene er egnet for produksjon i dette formatet. I tillegg til å produsere punktskriftversjoner av titler vi allerede har i vår samling, mottar vi også bestillinger på bøker som ikke finnes i samlingen fra før. Produksjonstiden for punktskriftversjoner er kort. Den etterspørselsstyrte punktskriftproduksjonen kommer i tillegg til titler vi ferdigstiller under vårt ordinære bokvalg.

NLB ønsker å stimulere til økt bruk av punktskrift, og har derfor etablert punktskriftklubber. I 2016 hadde vi to ulike klubber for barn og fire for voksne. Nedgangen i produksjonen av hefter til punktklubbene skyldes at antallet klubber for barn er redusert fra tre til to, og at en av punktklubbene for voksne er lagt ned. I 2016 abonnerte 38 lånere på hefter for barn og unge, og 85 på heftene produsert til punktskriftklubbene for voksne.

Produksjon av studielitteratur

Tabell 2.9. Studielitteratur. Samlet tilvekst

	2014	2015	2016	Endring 2015-2016	
				Antall	Prosent
Studielitteratur samlet tilvekst⁷	589	579	575	-4	-1
Produksjon lydbøker totalt	437	373	348	-25	-7
Innleste lydbøker	130	96	48	-48	-50
Talesyntese	307	277	300	23	8
E-bøker/punktskrift	152	156	205	49	31
Lydbøker TIGAR/ABC⁸	-	50	22	-28	-56

I 2016 produserte NLB totalt 348 titler studielitteratur i lydbokformat, noe som er en nedgang på 7 prosent sammenlignet med produksjonstallene for 2015. 48 av lydboktitlene er innleste produksjoner. Som tabell 2.9 viser, ble i 2016 antallet innleste titler redusert med 50 prosent sammenlignet med innlesingstallene for 2015.

En økende andel av studielitteraturen i lydbokformat blir nå produsert med talesyntese. I 2016 utgjorde andelen talesynteseproduksjoner hele 86 prosent av NLBs totale produksjon av studielitteratur i dette formatet. I 2015 var den tilsvarende andelen 74 prosent, og i 2014 på 70 prosent.

NLB produserer studielitteratur på bestilling av studenter med produksjonsrett. Vi hadde i 2016 full måloppnåelse for levering av studielitteratur til produksjonsrettstudenter.

NLB deltar i det internasjonale samarbeidet mellom biblioteker og rettighetshavere, kalt Accessible Books Consortium (ABC). Fra 2014 har TIGAR inngått som en del av ABC. Gjennom ABC-samarbeidet kan NLB tilby studentene rask levering av studielitteratur, og i tillegg unngå dobbeltproduksjoner av titler. I tillegg til egenproduserte titler er 22 titler gjort tilgjengelig gjennom det internasjonale TIGAR/ABC-samarbeidet innlemmet i NLBs bokbase i 2016.

⁷ Fra og med 2015 inngår titler lastet ned og innlemmet i vår bokbase via det internasjonale TIGAR/ABC-samarbeidet i oversikten over samlet tilvekst av studielitteratur. 50 titler ble lastet ned i 2015 og 22 titler i 2016. 4 titler lastet ned i 2014 er ikke tatt med i tabell 2.9.

⁸ Titler lastet ned og gjort tilgjengelig gjennom det internasjonale TIGAR/ABC-samarbeidet.

Noter

Tabell 2.10. Noter. Produksjon.

	2013	2015	2016	Endring 2015-2016	
				Antall	Prosent
Punktskriftnoter	4	6	10	4	67

I 2016 økte vi antallet noteproduksjoner i punktskrift med fra 6 til 10. Noteproduksjonen er en komplisert, manuell prosess som krever store ressurser. All noteproduksjon skjer på bestilling fra synshemmede studenter med produksjonsrett hos NLB.

Resultatmål 3: Studenttjeneste

NLB skal være en kompetanseressurs og samarbeidspartner for syns- og lesehemmede Studenter, brukerorganisasjoner og offentlige virksomheter som bibliotek og undervisningsinstitusjoner.

Sentrale styringsparametere er:

- Endring i tjenestetilbudet
- Brukertilfredshet

Produksjonsomfang og leveringstid

NLB produserte i 2016 totalt 348 titler studielitteratur i lydbokformat. Det gir en nedgang på 25 titler, eller 7 prosent for denne delen av tilveksten. Antallet innleste titler ble redusert med 50 prosent, mens antallet talesynteseproduksjoner økte med 8 prosent.

Omfanget av studielitteraturproduksjon blir bestemt av bestillingen fra studenter med produksjonsrett. NLB har i 2016 full måloppnåelse når det gjelder produksjon av studielitteratur på bestilling fra studenter med produksjonsrett.

I 2016 lastet vi ned 22 studie bøker fra TIGAR/ABC-basen. Bøkene er innlemmet i NLBs samling og gjort tilgjengelig for alle våre lånere. Fra 2015 er disse bøkene med i oversikten over samlet tilvekst av studielitteratur. Tilgang til bøker fra TIGAR/ABC-basen gir rask leveringstid og god ressursutnyttelse ved at de samarbeidende bibliotekene kan unngå dobbeltproduksjoner.

Totalt 86 prosent av all egenprodusert studielitteratur i lydbokformat ble i 2016 produsert med talesyntese. I 2015 var andelen talesynteseproduksjoner 74 prosent. Bruk av talesyntese korter vesentlig ned på produksjonstiden for den enkelte bok, noe som er av stor betydning for kvaliteten på tilbudet til studentene. Lydbøker med talesyntese er fulltekstbøker, som i tillegg til innlest tekst også inneholder den trykte teksten. Tekst og tale er synkronisert, slik det er mulig å følge teksten samtidig med opplesingen. Dette er et godt tilbud for studenter med dysleksi eller andre lesevansker.

Et økende antall studenter med produksjonsrett har de seneste årene ønsket å få studielitteraturen levert som e-bøker, en tekstfil som kan leses med leselist for punktskrift, eller med opplesningsprogram. Produksjonen av e-bøker har økt fra 77 titler i 2012 til 205 titler i 2016. I likhet med talesynteseproduksjoner har også e-bøker kort leveringstid.

Produksjonsrett og lånersammensetting

I henhold til vedtatte kriterier for produksjonsrett, er det kun studenter med synshemming som har rett til å få produsert studielitteratur hos NLB. Studenter med dysleksi eller andre lesevansker har ikke produksjonsrett, men har i likhet med NLBs øvrige lånere tilgang til all studielitteratur registrert i vår base. NLB tilbyr alle studentlånere bistand til å verifisere studielitteratur både i vår egen base og i tilgjengelige baser hos andre leverandører av tilrettelagt litteratur. I 2016 var det 864 studenter med dysleksi eller andre lesevansker som benyttet seg av studenttjenestens tilbud om personlig oppfølging.

Antallet synshemmede studenter med produksjonsrett er nokså stabilt. I løpet av de ti seneste årene har det laveste antallet vært 65 studenter og det høyeste har vært 83. I 2016 hadde NLB 71 studenter med produksjonsrett.

I 2016 registrerte vi 756 nye studenter. Året før var antallet nye studentlånere 669, og i 2014 meldte vi inn 476 nye studenter. Veksten i antall studenter er et resultat av rekrutteringskampanjer rettet mot denne målgruppen. Vi har ingen oversikt over hvor stor andel av registrerte studentlånere som til enhver tid er aktive studenter.

En stor gruppe studenter søker etter bøker i NLBs samling og administrerer utlånet sitt selv. I denne gruppen finner vi også personer som kan ha blitt lånere som barn eller ungdommer, og som etter hvert låner studielitteratur uten at vi har fått beskjed om at de har begynt å studere. Det er derfor vanskelig å si eksakt hvor mange studenter NLB betjener.

Økt utlån

Utlånet av studielitteratur økte i 2016 med 25 prosent sammenlignet med utlånstallene for 2015. En stor andel av de som låner studielitteratur, benytter våre selvbetjente utlånsløsninger og velger online distribusjon av lydbøkene. Hele 77 prosent av studielitteraturen i lydbokformat ble i 2016 strømmet eller lastet ned. I 2015 ble 70 prosent av studielitteraturen distribuert online, og i 2014 var den tilsvarende andelen 64 prosent.

Resultatmål 4: Samarbeid, koordinering og pådriveransvar

NLB har ansvar for å fremme samarbeid og koordinering av miljø som arbeider med tilrettelagt litteratur. NLB skal være en pådriver slik at produksjon og publisering gjennom allmenne kanaler også gir bedre tilgjengelighet for NLBs målgrupper. Gjennom internasjonalt samarbeid skal NLB også være pådriver og kvalitetssikrer for å sikre et optimalt tilbud til sine målgrupper.

Sentrale styringsparametere:

- Samarbeidsprosjekter
- Internasjonale aktiviteter

NLB har et utstrakt samarbeid med andre produsenter av tilrettelagt litteratur, både nasjonalt og internasjonalt. Innenlands samarbeider vi om produksjonsspørsmål med blant andre Statped, Norges Blindforbund og med kommersielle aktører innen digitalisering og lydproduksjon. Det er etablert et tett samarbeid med NLBs søsterbibliotek i de øvrige nordiske landene. Internasjonalt deltar vi aktivt i DAISY Consortium (DC) og gjennom to

ulike Standing Committees i International Federation of Library Organizations (IFLA). NLB er medlem av International Digital Publishing Forum (IDPF).

Samarbeidsprosjekter

Forum for studielitteratur

Sammen med Universell tok NLB i 2015 initiativ til å opprette Forum for studielitteratur. I tillegg til NLB og Universell, er også universitets- og høgskolesektoren representert i forumet. Universell arbeider på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet som nasjonal pådriverenhet for universell utforming, inkluderende læringsmiljø og utdanningsinstitusjonenes læringsmiljøutvalg (LMU) i høyere utdanning. Forum for studielitteratur har som formål å arbeide for at studenter med ulike lesevaner har god tilgang til universelt utformet og tilrettelagt studiemateriell.

Utredning om studielitteratur

Universell og NLB har sammen fått i oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet å utrede mulige tiltak for å bedre tilgangen til studielitteratur for studenter som på grunn av en funksjonsnedsettelse, har vansker med å lese trykt tekst. Oppdraget ble gitt i brev datert 02.11.2016. Utredningen skal ferdigstilles innen 21.04.2017. Universell og NLB startet arbeidet med utredningen i 2016.

Distribusjonssamarbeid

NLB tok i 2006 initiativ til å etablere Norsk DAISY-konsortium (NDK). NDK er tilsluttet det internasjonale DAISY Consortium (DC), og består av Universell, Statped sørøst, Norges Blindforbund, KABB (Kristent arbeid blant barn og unge) og NLB. NLB leder arbeidet i NDK. Spørsmål knyttet til samarbeid om distribusjons- og produksjonstekniske valg har stått sentralt i konsortiet.

Som et resultat av arbeidet i NDK, har NLB etablert distribusjonssamarbeid med KABB og med Norges Blindforbund. Distribusjonssamarbeidet med Norges Blindforbund ble inngått i 2016. Lydavisar, NBFs ukentlige utgivelse av stoff hentet fra ulike lokal- og regionaviser, distribueres nå via NLBs kanaler.

Samarbeidet med KABB om distribusjon av lydbøker fra deres samling startet i 2015. KABBs bibliotektilbud får finansiering fra Kulturdepartementet. Utlånet av lydbøker fra KABB, til KABBs egne lånere, skjer via NLBs distribusjonsløsning. Samarbeidet omfatter både CD-utlån og digitale utlånsordninger, strømming og nedlasting. Lånere hos KABB har tilgang til lydbok-appen Lydhør. Distribusjonssamarbeidet har krevd omfattende endringer i NLBs biblioteksystem, BiblioFil.

Et distribusjonssamarbeid med Statped, som produserer tilrettelagte lærebøker for elever i grunnskole og videregående skole, har vært drøftet tidligere, men uten at konkrete løsninger har vært skissert. Ved utgangen av 2016 ble planene om å etablere et distribusjonssamarbeid mellom Statped og NLB på nytt aktualisert. Et eventuelt distribusjonssamarbeid med Statped vil kreve nye tilpasninger i vårt biblioteksystemet vårt. Sammen med systemleverandøren, Biblioteksystemer AS, er Statped og NLB nå i gang med å vurdere mulige løsninger.

Nasjonalbiblioteket

Lagring av masterarkiv

NLBs digitale masterarkiv blir lagret i Nasjonalbibliotekets avdeling i Mo i Rana. Det sikrer at NLBs produksjoner er tilgjengelig uansett hvilke filformater som blir tatt i bruk i fremtiden. Utlånet av lydbøker, inkludert brenning av ny DAISY-CD for hvert nytt utlån, skjer hos NLB. NLBs samling av punktskriftbøker produsert før 2010 utgjør et stort volum, og NB Mo i Ranas store lagringskapasitet blir utnyttet ved at bøkene oppbevares der. Dette er av vesentlig betydning for NLB og et godt eksempel på samarbeid for å utnytte statlige ressurser best mulig.

Administrativt samarbeid

Kulturdepartementet har gitt Nasjonalbiblioteket i oppgave å utrede et nærmere samarbeid mellom NB og blant annet NLB når det gjelder administrasjon og IKT. NLB deltar aktivt i utredningsarbeidet.

Nasjonal bibliotekstrategi

Nasjonal bibliotekstrategi 2015-2018 peker på flere områder der samarbeid mellom NB og NLB kan gi gode resultater. I 2016 har vi startet planleggingen av et prosjekt for å teste ut mulige modeller for samarbeid mellom NLB og folkebibliotekene. NLB leder dette arbeidet. Nasjonalbiblioteket deltar som samarbeidspart og rådgiver.

Bokbasen

Vi har i 2016 inngått en avtale om kjøp av filer. Det innebærer at NLB får tilgang til filer i EPUB-format. I første omgang gjør det at arbeidet med å lage en fil som kan brukes til å produsere talesyntese og punktskrift blir enklere og filene får bedre kvalitet. Bokbasen og NLB har et felles mål om at Bokbasens filer på sikt skal være i et tilgjengelig format. Bokbasen har nå titler innenfor det vi i NLB klassifiserer som folkebiblioteklitteratur.

Kommersielle produsenter av lydbøker

I tråd med intensjonen i lydbokavtalen fortsetter vi samarbeidet med kommersielle produsenter av lydbøker om kjøp av deres produksjoner og salg av NLBs produksjoner.

Internasjonale aktiviteter

DAISY Consortium (DC)

Deltakelse i DAISY Consortium (DC) er viktig for store deler av NLBs utviklingsarbeid. NLB er representert i styret for DC. Leder for Utviklingsavdelingen, Arne Kyrkjebø, er med i DCs management team og innehar vervet treasurer. I tillegg har NLB hatt en viktig rolle i arbeidsgruppen som utviklet et online grensesnitt (GUI) for DAISY Pipeline, hovedproduksjonsverktøyet for lydbøker med talesyntese.

NLB har en sentral rolle i utviklingen av DAISY Pipeline 2. Utviklingsavdelingen har i en årrekke bidratt med en stillingsandel på 60 prosent til dette arbeidet. Avdelingen har fortsatt en sentral rolle i utviklingsarbeidet, men bidrar nå med færre ressurser. Utviklingsarbeidet som blir gjort, er i samsvar med NLBs behov. DAISY Pipeline 2 er basert på åpen kildekode. Videreutvikling av produksjonsverktøy med forbedret kjerne tilpasset endringer i behov, vil gi NLB mulighet til å tilby produkter i de formater lånerne etterspør.

IFLA

The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). NLB er medlem av Standing Committee i to av IFLAs seksjoner, Libraries Serving Persons with Print Disabilities og Library Services to People with Special Needs. Begge seksjonene har som hovedoppgave å arbeide for at alle mennesker, uansett funksjonsevne og levekår, får tilgang til de samme bibliotektenestene som andre.

TIGAR og ABC

Fra 2012 har NLB deltatt i det internasjonale samarbeidet mellom biblioteker og rettighetshavere kalt Trusted Intermediary Global Accessible Resources (TIGAR). TIGAR inngår nå i det internasjonale konsortiet Accessible Books Consortium (ABC), som ble etablert sommeren 2014 og ledes av World Intellectual Property Organization (WIPO). ABC har som formål å øke antall tilgjengelige bøker for mennesker med synshemming og andre som har vansker med å lese trykt tekst.

ABC gjør det enklere for institusjonene som deltar i samarbeidet å søke internasjonalt i ulike baser etter bøker i tilgjengelige formater. Rettighetsklarede bøker kan utveksles over landegrensene. I dag inneholder ABCs base mer enn 350 000 titler, både skjønnlitteratur og sakprosa, på 77 ulike språk. NLB deltar i ABC-samarbeidet sammen med 19 andre institusjoner som har gjort sine bøker tilgjengelig for søk og utveksling. Tilgang til titler fra ABC gir NLB kostnadsbesparelser og korter ned på leveringstiden for studielitteratur. Det er særlig bøker fra MTM, vårt søsterbibliotek i Sverige som vi har innlemmet i vår samling.

ABC-samarbeidet er viktig i påvente av at vi ser de konkrete resultatene av Marrakesh-traktaten som ble fremforhandlet i 2013. Norge undertegnet traktaten i 2014. Av de 88 landene som har undertegnet Marrakesh-traktaten, er det hittil 26 av landene som har ratifisert traktaten. I Norge arbeides det med å gjøre de nødvendige endringene i lovgivningen for å kunne ratifisere.

Bookshare

NLB har en avtale med det amerikanske, nettbaserte biblioteket Bookshare, som i likhet med NLB arbeider for å gi alle lik tilgang til litteratur og informasjon. Antall titler i dette biblioteket øker stadig. Bookshare har nå i overkant av 520 000 e-bøker i sitt digitale bibliotek. Om lag 350 000 av titlene er tilgjengelig for de av NLBs lånere som har registrert seg hos Bookshare.

Nordisk samarbeid

Vi samarbeider tett med lyd- og blindeskriftbibliotek i Norden. Samarbeidet omfatter både produksjons- og distribusjonsspørsmål og saker knyttet til formidlingsarbeidet. Vi har gjennomført en felles anskaffelsesprosess for produksjon av xml-filer for grunnlag for produksjon av lyd- og punktskriftbøker i hvert enkelt lands bibliotek. I 2014 gjennomførte vi i en ny anbudskonkurranse og inngikk nye, felles avtaler med leverandører i India. Målsettingen for samarbeidet har hele tiden vært at vi skal gå lenger enn å utveksle erfaringer – vi skal også finne oppgaver det er hensiktsmessig at vi løser sammen. Et eksempel fra 2016 knytter seg til at vi samarbeider om produksjon av innleste titler på arabisk – 12 titler ble ferdige i 2016 og blir tilgjengelige i alle bibliotekene i Norden. Flere titler er i produksjon.

Resultatmål 5: Utvikling

NLB skal være aktiv i utvikling av tjenester og bruk av ny teknologi for å bedre tilbudet til sine målgrupper.

Sentrale styringsparametere:

- Utviklingstiltak knyttet til produksjon, distribusjon og formidling
- Endringer i tilbud og tjenester

NLB har i 2016 opprettholdt et høyt omfang av utviklingsarbeid. Utgangspunktet er både egne initiativer for å styrke resultatoppnåelsen og nødvendig aktivitet for å svare på endringer i omgivelsene.

Distribusjon

Lydbøker fra NLB distribueres online via Internett eller på CD i posten. Lydbøkene kan lastes ned eller strømmes til PC og til vår lydbok-app, Lydhør, for avspilling på telefon og nettbrett. Til PC kan lydbøkene strømmes via NLBs egenutviklede nettbaserte spiller, NLBDirekte.

Online distribusjon

For å kunne ta i bruk appen Lydhør og for å kunne starte utprøving av andre internettbaserte avspillere, utviklet og implementerte vi i 2013 et nytt backendsystem for online distribusjon. Backendløsningen DAISY Online Delivery system (DOD), bygger på en internasjonal standard for distribusjon av lydbøker via Internett. Løsningen er utviklet i regi av DAISY Consortium (DC). All distribusjon av lydbøker både til Lydhør og til andre internettbaserte avspillere går via DOD. I 2016 har vi startet arbeidet med å kartlegge behov for endringer, slik at vi kan tilby våre lånere en enda mer robust og stabil internettbasert distribusjonstjeneste for lydbøker.

Som beskrevet under resultatmål 4, etablerte vi i 2015 distribusjonssamarbeid med KABB. KABBs lydbøker distribueres nå via vår distribusjonsløsning. Samarbeidet omfatter både nedlasting, strømming og CD-utlån. NLB brukte i 2015 vesentlige ressurser på å etablere distribusjonssamarbeidet, som også omfattet større tilpasninger i biblioteksystemet Biblioofil. NLBs initiativ på dette området legger til rette for at alle som er i målgruppen kan bli betjent gjennom samme distribusjonskanal.

Fra 2016 er distribusjonssamarbeidet utvidet til også å omfatte Lydavisen, en ukentlig utgivelse fra Norges Blindforbund. I tillegg er et mulig distribusjonssamarbeid med Statped under utredning.

Internettbaserte avspillere

NLBs lydbok-app, Lydhør, er utviklet både for Apple-enheter som bruker operativsystemet iOS, og for mobiler og nettbrett som bruker operativsystemet Android. Firmaet Pyxima har stått for utviklingen av Android-versjonen av Lydhør, mens firmaet Sensotec har utviklet iOS-utgaven. Begge firmaene er belgiske, og det har vært tett samarbeid mellom de to utviklingsmiljøene. Lydhør ble offentlig lansert i februar 2014, men hadde da vært tilgjengelig for våre lånere fra høsten 2013.

Parallelt med utviklingen av Lydhør for NLB, har Pyxima og Sensotec utviklet tilsvarende apper for våre svenske søsterorganisasjoner i Sverige (MTM) og Finland (Celia) og også for

et kommersielt svensk foretak, Innlesningstjänst. Videreutvikling og forbedring av Lydhør er en kontinuerlig prosess, som i tillegg til å forbedre funksjonaliteten også henger sammen med endringer i nye versjoner appen.

NLB har som mål å ha en effektiv distribusjon på måter som våre lånere er tilfreds med. Vi har ikke noe selvstendig mål om å utvikle eller vedlikeholde spillere. Dersom det kommer kommersielle apper som dekker lånernes behov, gir det mulighet for NLB og våre samarbeidspartnere til å vurdere om vi skal fortsette satsingen på Lydhør.

CD er fortsatt et viktig medium for mange av NLBs lånere. Samtidig ser vi at CD-en en gang må fases ut. Vi fortsetter derfor arbeidet med å identifisere distribusjonsformer som kan fungere godt også for de lånerne som i dag foretrekker CD. Internettbasert distribusjon til fysiske DAISY-spillere er et av alternativene, men det er fortsatt utfordringer som må løses før det kan være et fullgodt alternativ.

Abonnementsmodul for aviser

Vi har i 2016 økt tilbudet av aviser i lydutgaver fra 4 til 49 titler. Et flertall av avisene har daglige utgivelser. For å kunne håndtere den store utvidelsen i tilbudet av aviser, har vår biblioteksystemleverandør, BiblioFil, utviklet en abonnementsmodul tilpasset våre behov. Abonnementsmodulen ble tatt i bruk i 2016. Arbeidet med modulen har tatt vesentlig lenger tid enn forventet. Fra våre nettsider kan lånerne selv administrere abonnement eller låne enkeltutgivelser av avisene.

Produksjon av lydbøker

I 2016 har vi slutført arbeidet med å bygge åtte nye studioer til erstatning for seks av de tidligere studioene. Bygging av nye studioer var nødvendige tiltak for å sikre at vi har studioer som ivaretar våre kapasitets- og kvalitetsbehov. Beslutningen om å bygge nye studioer var også basert på viktige HMS-hensyn. Studioene ble tatt i bruk første halvår 2016.

Samtidig med at de nye studioene ble tatt i bruk, implementerte vi Hindenburg, NLBs nye produksjonsverktøy for innlesing av lydbøker. All innlesing av lydbøker skjer nå ved bruk av Hindenburg. Til produksjon av lydbøker med talesyntese benytter vi vår egen talesyntese, Brage, som har vært i bruk siden 2009. Vi har i 2016 brukt ressurser på å forbedre og videreutvikle Brage.

Produksjon av punktskriftbøker

NLB har i flere år benyttet produksjonsverktøyet NorBraille for produksjon av bøker i punktskrift. Verktøyet er produsert i samarbeid med firmaet Sensus i Danmark.

Vi har i en tid ønsket å øke automatiseringen av punktskriftproduksjonen vår. I tillegg så vi behov for å kunne tilby bøker i kortskrift og mer brukertilpassede produksjoner. Dette er bakgrunnen for at vi i 2015 og 2016 har brukt store ressurser på å utvikle et nytt produksjonsverktøy for punktskrift. Utviklingsprosjektet har vært et samarbeid mellom NOTA (Danmark), MTM (Sverige), Celia (Finland), SBS (Sveits) og NLB.

Det nye punktskriftproduksjonsverktøyet ble ferdig i 2016. Det gjenstår noe testing før verktøyet blir implementert i produksjonslinjen. I tillegg kommer noen lokale tilpasninger i henhold til NLBs spesifikke behov.

Ressursbruk 2016

Driftsutgiftene vises i tabellen nedenfor etter art. I «øvrige driftsutgifter» ligger utgifter til innlesing av våre lydbøker av innlesere som er oppdragstakere med totalt 4.958.847. Under «konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne» er den største posten vederlag til forfattere med 1.810.791. En annen stor post her er utvikling av nye hjemmeside med 1.088.913

Husleieøkningen utover prisstigningen skyldes at de nye studioene er finansiert gjennom økning av husleien, i 2016 utgjør økningen som følge av dette kr 350.000.

Tabell 5.1. Driftsutgifter fordelt etter art

Driftsutgifter	2015	2016
Husleie	4.433.283	5.049.503
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	53.063	24.211
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	797.173	1.020.482
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	-96.017	106.403
Mindre utstyrskaffelser	919.705	495.727
Leie av maskiner, inventar og lignende	1.257.965	1.341.662
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	3.883.154	4.953.962
Reiser og diett	1.087.784	806.549
Øvrige driftsutgifter (*)	9.992.937	10.449.755
Sum andre utbetalinger til drift	22.329.047	24.248.253

Tabell 5.2. Utgiftene fordelt på formål

Kostnadsområder andel i %	2015	2016
Kundeservice; Innmeldinger, support, låneønsker	6,2	6,7
Bibliotekdrift; katalogisering, bokvalg, skranketjeneste, biblioteksystem	11,8	11,2
Filbasert produksjon av lydbøker, punktskrift og e-bøker	8	7,5
Innlesing av lydbøker	24,7	26,0
Distribusjon av bøker på CD, nedlastning og punktheft	7,2	6,2
IT utvikling. Programmering og oppgradering	8,3	7,6
IT hardware og infrastruktur investeringer	1,8	4,3
IT drift av infrastruktur og applikasjoner	8,3	8,1
Markedsføring og informasjon	6,4	5,7
Administrasjon	17,3	15,5
Sum	100	100,0

Kundeservice omfatter all betjening av lånere. Dette er et område der vi har hentet produktivetsgevinster, ettersom antall lånere og antall lån stadig øker uten at ressursbruken økes.

Bibliotekdriften omfatter katalogisering, bokvalg og annet bibliotekarbeid. En vesentlig innsats legges også ned for å drive vedlikehold og utvikling av vårt biblioteksystem. Dette utføres både av egne ansatte og av leverandøren av systemet.

Den filbaserte produksjonen dekker punktskrift, talesyntese og e-bøker. Vår masterfilbaserte produksjon gjør at betydelige behov kan dekkes med begrenset ressursinnsats.

Innlesingsvirksomheten er sentral for å dekke lånerbehovene. Beregninger fra 2016 viser at det i gjennomsnitt koster noe over kr 28.800 å produsere en innlest bok. Av dette er kr 15.300 direkte kostnader knyttet til innlesing, hovedsakelig honorar og vederlag. En gjennomsnittlig bok er i dag på ca 11 timer. Én innspilt time koster i overkant av kr 2.700. Honorarene til innlesing øker i takt med lønnsutviklingen i staten, vederlagene til forfattere og oversettere øker i takt med prisstigningen. Fra 2016 kommer en tilleggs kostnad som følge av økt husleie for nye studioer.

Distribusjon er et område der NLB har gjort betydelige satsinger i de seneste årene. For distribusjon av lydbøker er det viktig for oss å ha et tilbud som dekker behov hos flere, derfor bruker vi ressurser på å opprettholde en CD-distribusjon samtidig som vi har utviklet og vedlikeholder appen Lydhør. Vi har også betydelige kostnader til å distribuere punktskrift i vår print-on-demand-løsning. Vi arbeider for å øke andelen online-distribusjon, det vil redusere kostnadene på dette området ytterligere.

IKT-virksomheten danner et grunnlag for svært mye av det NLB leverer. Vi har valgt å splitte dette opp i utvikling, anskaffelser av utstyr og drift. For få år siden var omfanget av IKT-utvikling i NLB beskjedent, nå utgjør det en viktig del av de resultatene vi leverer.

På informasjonsområdet har vi ikke hatt noen vesentlig økning av budsjettet. I tillegg har vesentlige deler av informasjonsavdelingens arbeidskapasitet blitt benyttet til arbeidet med å utvikle nye nettsider. Likevel har vi flere nye lånere i 2016 enn i 2015.

I NLB har vi en liten administrasjonsavdeling, med én medarbeider på hvert av områdene økonomi, personal og arkiv, i tillegg til to på IKT-drift. I tillegg til ressursbruken i denne avdelingen har vi gjort skjønnsmessige vurderinger av administrasjonsandelen av de øvrige ansattes arbeidstid.

Del IV. Styring og kontroll i virksomheten

Overordnede vurdering av styring og kontroll

NLB viser til at samlet måloppnåelse på de fleste områder er god, jf. del III, og mener dagens styring, kontroll og risikoreduserende tiltak sikrer vår evne til å oppnå fastsatte mål i tråd med samfunnsoppdraget.

Nærmere omtale av forhold knyttet til styring og kontroll i NLB

NLB har som nevnt over en liten administrasjonsavdeling. Det gjør at sårbarheten ved forventede hendelser permisjoner og sykefravær er stor, samtidig som det i perioder kan være vanskelig å finne en god balanse mellom driftsoppgaver og utviklingsoppgaver. Kulturdepartementet har i 2016 bedt Nasjonalbiblioteket om å utrede en modell for samarbeid mellom NB og blant annet NLB innenfor områdene administrasjon og IKT. NLB har vært positive til å se nærmere på de mulighetene som ligger i et slikt samarbeid.

Siden vi er involvert i utredningen av et tettere samarbeid med NB, har det vært naturlig å utsette noen aktiviteter og investeringer fra 2016 til 2017. Det gjelder blant annet oppgradering av arkivsystem, nytt telefonisystem og noe knyttet til IKT-infrastruktur.

I ledergruppen har vi i 2016 arbeidet med en ytterligere styrking av beslutningsprosessene før aktiviteter og prosjekter settes i gang og vi har hatt hyppigere gjennomganger av status for aktiviteter og prosjekter som er i gang. Målet har vært å bedre de prioriteringene vi gjør.

Studioer

I 2015 har vi ferdigstilt og tatt i bruk nye studioer til erstatning for seks gamle. Bygging av nye studioer har vært nødvendige tiltak for å sikre innleserne gode arbeidsforhold og gi NLB tilfredsstillende produksjonskapasitet.

HMS

IA-avtalen og sykefravær

NLBs nåværende IA-avtale ble inngått i 2014 og gjelder ut 2016. Handlingsplan tilknyttet avtalen ble utarbeidet i 2015. NLBs første IA-avtale ble inngått i 2003.

I 2016 var det totale sykefraværet i NLB på 6,9 prosent. Det totale sykefraværet i 2015 var på 8,1 prosent. NLB fortsetter samarbeidet med bedriftshelsetjenesten om tiltak for å redusere sykefraværet.

Organisasjonskultur

Som et ledd i arbeidet med å bedre arbeidsmiljøet, har vi de seneste årene rettet spesiell oppmerksomhet mot organisasjonskulturen vår. Alle ansatte har vært med på å kartlegge og analysere NLBs organisasjonskultur og øke oppmerksomheten rundt hvilke verdier vi vil skal prege vår arbeidsplass. Arbeidet med kultur og verdier er blitt gjennomført i samarbeid med organisasjonspsykolog. I 2016 har vi fortsatt arbeidet med å bedre arbeidsmiljøet.

Arbeidsmiljøundersøkelse

I 2016 har vi i samarbeid med bedriftshelsetjenesten gjennomført en arbeidsmiljøundersøkelse i hele organisasjonen. Undersøkelsen ga rapporter både på avdelings- og organisasjonsnivå. NLBs forrige arbeidsmiljøundersøkelse ble gjennomført i 2012. I den seneste undersøkelsen gjorde vi noen endringer i spørreskjemaet for å tilpasse datainnhenting til våre behov. På organisasjonsnivå er rapportene likevel i all hovedsak sammenlignbare. Ettersom vi i 2014 gjorde endringer i organisasjonskartet, og utvidet antall avdelinger fra fire til fem, har vi ikke sammenlignbare rapporter for alle avdelinger.

Rapporten pekte på klare forbedringer på noen områder og den ga også informasjon som gjorde at vi kunne iverksette oppfølgingstiltak.

Miljøarbeid

NLBs rutiner for anskaffelser ivaretar regjeringens krav til offentlige virksomheter om å utøve miljø- og samfunnsansvar ved anskaffelser. Ledelsen i NLB er ansvarlig for miljøarbeidet og skal påse at tiltakene følges opp i avdelingene. NLB sørger for at papir går til gjenvinning. Datautstyr gjenbrukes, om mulig, internt. Ved kassering leveres datautstyr til gjenbruk eller miljøvennlig destruering. Belysningen i kontorlandskapet slås automatisk av kl. 17.00. NLB tilbyr internettbasert distribusjon av lydbøker. I tillegg til et forbedret tjenestetilbud, gir strømming og nedlasting av lydbøker en miljøgevinst ved at omfanget av lydbøker som sendes ut på CD blir redusert.

Vi har identifisert insektet skjeggkre i våre lokaler. Det er en utfordring for arbeidsmiljøet i NLB. I tillegg har spredning av dette insektet til Nasjonalbibliotekets magasiner et betydelig skadepotensial. I samarbeid med Nasjonalbiblioteket, Entra og et skadedyrbekjempelsesfirma gjennomfører vi tiltak for å begrense spredningen. Skjeggkreene er svært hardføre, det er derfor en risiko for at utryddelse ikke er mulig.

Program for ledelse i staten (2014-2017)

NLB har de seneste årene arbeidet målrettet for å styrke organisasjonens gjennomføringsevne. Vi har gjennomført en organisasjonsendring og utvidet antallet avdelinger fra fire til fem. Ledergruppen har deltatt i et ledelsesutviklingsprogram ledet av en innleid organisasjonspsykolog, og vi har arrangert seminarer som har involvert alle ansatte.

I de to seneste årene har vi gjort endringer i våre beslutnings- og gjennomføringsrutiner. Endringene bidrar til å styrke saksbehandlingen og tydeliggjøre prioriteringer.

Tabell 5.3 Likestilling

2016	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
2016 ansatte i NLB - fordelinger						
Kjønnsfordeling – alle ansatte (i pst.)	60,8	39,2	33,3	66,7	64,4	35,6
Kjønnsfordeling – heltidsansatte (i pst.)	57,5	42,5	33,3	66,7	61,8	38,2
Kjønnsfordeling – deltidsansatte (i pst.)	72,7	27,3	0,0	0,0	72,7	27,3
Gjennomsnittslønn (i 1 000 kr)	461	519	743	821	442	443

Likestilling mellom kjønnene er en viktig målsetting for lønnspolitikken i NLB. Dersom vi holder lederstillinger utenom, ser vi av tabellen at mannlige og kvinnelige ansatte tjener like mye. Tre av fem mellomledere er menn og direktøren er mann, det forklarer lønnsforskjellene mellom kvinner og menn totalt sett. Vi har ikke kunnet finne noe som tyder på at menn og kvinner systematisk behandles ulikt i spørsmål om lønnsfastsettelse og lønnsutvikling.

Ved utlysning av ledige stillinger oppfordrer vi alle kvalifiserte kandidater til å søke, uavhengig av alder, kjønn, funksjonsevne eller etnisk bakgrunn.

NLB har vurdert virksomhetens behov for særskilte tiltak for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Vi har tilrettelagte arbeidsplasser for medarbeidere med funksjonsnedsettelse.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Som omtalt under del III, resultatmål 4, blir NLBs masterarkiv lagret i Nasjonalbibliotekets avdeling i Mo i Rana. Frem til 2014 hadde NLB i tillegg avtale med NB om plassering av vår serverpark i deres serverrom i Oslo. Grunnet sikkerhetshensyn er NBs serverrom ikke lenger tilgjengelig for andre organisasjoner. Etter pålegg fra departementet, samarbeider NLB med Norsk barnebokinstitutt, Norsk lokalhistorisk institutt, NORLA og Music Norway om datalagring og drift av IKT-løsninger i litt ulik grad. I 2016 har vi oppgradert vår IKT-struktur og serverpark, og etablert en helhetlig plattform for alle våre IKT-løsninger. I tillegg har vi oppgradert det trådløse nettverket for hele bygget.

Vi har utarbeidet en beredskapsplan og inngått en avtale om erstatningslokaler dersom en hendelse skulle gjøre NLBs lokaler ubrukelige.

NLBs strategiplan for perioden 2015-2018 beskriver virksomhetens overordnede mål og avgjørende tiltak for å nå målene. I henhold til strategiplanen utarbeider vi årlige virksomhetsplaner for organisasjonen som helhet og for den enkelte avdeling. Risikovurderinger danner et viktig grunnlag for utforming av tiltak i virksomhetsplanen.

Vedlagt ligger risiko og sårbarhetsanalysen for 2016

Revisjonsmerknader fra Riksrevisjonen

Revisjonen for 2015 ble gjennomført uten merknader fra Riksrevisjonen.

Fellesføringer fra KMD

Brukerundersøkelse

I samarbeid med Sentio gjennomførte vi i 2016 en brukerundersøkelse blant våre lydboklånere. Datainnsamlingen foregikk over telefon. Et representativt utvalg på 1 000 aktive lydboklånere i alderen 16 år og eldre, ble intervjuet.

Funn i brukerundersøkelsen

- NLBs lånerne er godt fornøyd med litteraturutvalget og kvaliteten på innlest skjønnlitteratur. Tilbudet oppleves som godt tilgjengelig, og vi fikk høye skår på målinger av tilfredshet med responstid ved henvendelser på telefon, e-post og

kontaktskjemaet på nettsidene. NLBs ansatte vurderes som svært serviceinnstilte og hjelpsomme.

- Omtrent åtte av ti låner lydbøker månedlig eller oftere. Litt over halvparten hører daglig på lydbøker. 23 prosent av utvalget er såkalte storbrukere, som låner lydbøker ukentlig og lytter daglig. Flest storbrukere (en tredjedel) finner vi blant lånere i alderen 50-69 år
- De fleste (88 prosent) låner skjønnlitteratur. Deretter følger faglitteratur/sakprosa (43 prosent) og studielitteratur/pensum (15 prosent). 62 prosent av skoleelever/studenter låner studielitteratur.
- De yngste lånerne benytter vanligvis appen Lydhør og den selvbetjente utlånsløsningen på NLBs nettsider for å låne lydbøker. De eldste låner hovedsakelig ved å kontakte oss på telefon. 23 prosent av lånerne i det totale utvalget låner bøker via appen Lydhør.

Informasjon om utvalget

Nesten 50 prosent av utvalget var 70 år eller eldre. 20 prosent var i alderen 50-69. 12 prosent var i alderen 16-25 år. I aldersgruppen over 70 år var 95 av prosent synshemmet. Andelen lånere med dysleksi øker i de yngre aldersgruppene. I aldersgruppen 16-25 år hadde 67 prosent dysleksi og kun 12 prosent var synshemmet.

Nye nettsider

NLB har nesten 30 000 lånere. I 2016 hadde vi et samlet utlån av lyd- og punktskriftbøker på i underkant av 650 000 eksemplarer. For å kunne håndtere den store låner- og utlånsveksten, har det vært nødvendig å styrke nettbasert litteraturformidling, utlån og distribusjon.

I 2016 har vi lansert nye nettsider. Universell utforming og et godt brukergrensesnitt har vært vesentlig i utviklingsarbeidet. Nettsidene har et responsivt design, slik at de er tilpasset alle flater, både telefon, nettbrett og PC. Underveis i arbeidet med nettsidene har vi involvert brukere og gjennomført og gjennomført flere brukertester.

NLBs nye nettsider gir en oversiktlig introduksjon til NLBs tilbud. Elektronisk innmelding gjør det enklere å melde seg inn, litteraturformidlingen er vesentlig styrket, og informasjon om låne- og distribusjonsordninger er tydeliggjort. Det er et mål at nettsidene skal bidra til økt bruk av våre selvbetjente utlåns- og distribusjonsløsninger. Nettstedet skal bedre tjenestetilbudet og styrke kommunikasjonen med lånerne.

Rapport tidstyvarbeidet

Vi har også i 2016 informert internt i organisasjonen om målene med å fjerne tidstyver i forvaltningen. Avdelingene har kommet med innspill til NLBs tiltak for å identifisere og fjerne tidstyver.

I forbindelse med lanseringen av nye nettsider i 2016, tok vi i bruk elektronisk innmelding. Det er nå enklere for lånere å melde seg inn, og den interne saksbehandlingen kan effektiviseres. Vi er i gang med et arbeid for å kunne utnytte til fulle effektiviseringspotensialet som ligger i økt elektronisk datainnhenting.

Vi har i 2016 fortsatt arbeidet med å sikre mer stabile nettverksløsninger. Det er et uttalt mål for NLB at flere av lånere skal benytte våre internettbaserte tjenester.

Del V. Vurdering av fremtidsutsikter

Et samfunn der utgivelser er tilgjengelige for mennesker som på grunn av en funksjonsnedsettelse har vansker med å lese trykt tekst – det er NLBs visjon.

For å realisere visjonen vil vi

- gjøre NLBs tilbud kjent for flere slik at flere kan velge det
- gi tilgang til et stadig mer omfattende utvalg av utgivelser
- tilby tjenester på en effektiv og hensiktsmessig måte
- påvirke innholdsleverandører til å tilby tilgjengelig innhold

NLB er godt forberedt på å skape resultater knyttet til punktene over. Vi har forsterket den tekniske infrastrukturen vår, vi bygger kompetanse og vi utvikler vårt samarbeid med andre. Denne kombinasjonen – bygge egen styrke og finne gode samarbeidsløsninger – er avgjørende for at NLBs målgruppe fortsatt skal ha et godt tilbud.

Vi ser nå store muligheter i et samarbeid med universitets- og høyskolesektoren for å forbedre tilbudet til studenter, vi ser muligheter for å nå ut til flere unge mennesker med lesevaner gjennom et samarbeid med Statped, vi ser muligheter for å bidra til at flere utgivelser blir tilgjengelige i utgangspunktet gjennom et samarbeid med Bokbasen og vi ser muligheter både på faglige og administrative områder gjennom et samarbeid med Nasjonalbiblioteket.

NLB er med i DAISY Consortium. Dette konsortiet ble opprettet for å utvikle standarder og løsninger for hvordan mennesker med funksjonsnedsettelse skal få tilgang til litteratur og andre utgivelser. DAISY Consortium har valgt å gå sammen med International Digital Publishing Forum (IDPF) for å videreutvikle ebok-formatet EPUB. Dette innebærer et skift fra å bevare en egen standard til heller å påvirke det formatet mange forlag benytter. Mot slutten av 2016 står IDPF foran en sammenslåing med World Wide Web Consortium (W3C). Det gir ytterligere muligheter internasjonalt til å påvirke i en retning der flere utgivelser blir tilgjengelige i utgangspunktet.

NLB må fortsette å effektivisere driften og bedre produktiviteten. Vi merker allerede for 2017 at handlingsrommet for å drive utviklingsarbeid er redusert som følge av strammere budsjetter. Antallet medarbeidere reduseres som følge av naturlig avgang. I årene som kommer kan vi stå overfor vanskelige prioriteringer mellom drift og utvikling.

Del VI Årsregnskap

Ledelseskomentarer til årsregnskapet 2015

Formål

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek er et forvaltningsorgan underlagt Kulturdepartementet. Bibliotekvirksomheten ble overtatt av staten i 1989 etter å ha vært drevet av blindedeforbundene i 80 år. NLB fører regnskapet etter kontantprinsippet.

NLB skal gjennom sin virksomhet bidra til at personer som har vansker med å lese trykt tekst på grunn av en funksjonsnedsettelse kan delta i samfunnet på linje med andre.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Kulturdepartementet i instruks om økonomistyring. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av NLBs disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter og inntekter.

Vurderinger av vesentlige forhold

I 2016 har NLB samlet disponert bevilgninger på utgiftssiden på kr 53.648.183. Inntektene stammer fra salg av lydbokmastere til kommersielle produsenter av lydbøker. I tillegg kommer en innbetaling på tilbakeført nederlandsk mva som feilaktig var påført faktura for tjenester utført i Nederland. Dette ble tilbakebetalt 2 år etter fakturaen. I samråd med departementet og Riksrevisjonen skulle dette på grunn av den sene innbetalingen vært ført på kapittel 5309, men det ble avklart for sent til å få gjort dette innen fristen 10.2.17. NLB har en mindretgift på kr 2.177.003 som søkes overført til neste år på post 01 iht beregninger i note B. Departementet må vurdere om dette beløpet skal korrigeres for innbetalingen av nederlandsk mva.

Artskontorrapporteringen viser at rapporterte utgifter til drift og investeringer ble kr 52.594.624. Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter beløp seg til kr 31.215.042. I dette beløpet inngår honorarutbetalinger til innlesere som er oppdragstakere på kr 2.868.671 og utbetalinger til medlemmer i OUP og NLBs styre på kr 263.074. Etter fradrag av disse beløpene får vi at utbetalingene til lønn og sosiale utgifter utgjør 55 % av de totale utbetalingene. Vi minner om at driftsutgiftene for 2015 rapporteres uten mva, noe som påvirker lønnskostnadens andel av de totale utgiftene.

På grunn av virksomhetens karakter med mye produksjonsvirksomhet benyttes kontoserien 43xx mer aktivt enn av mange andre. Under artsbenevnelsen Øvrige driftsutgifter finner vi så forskjellige poster som CD-kjøp, kjøp av trykkeritjenester til vårt utlån av punktskrift, kjøp av tjenester fra innlesere som er selvstendig næringsdrivende osv, jf. note 3.

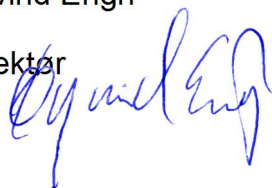
Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for NLB. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. men revisjonsberetningen antas å foreligge per 2. kvartal 2017. Beretningen er unntatt offentlighet frem til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen.

Oslo 15.3.2016

Øyvind Engh

Direktør

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2015 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som

viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av artsrapporteringen for 2016

Da OUP inngår i NLBs regnskap post 01, rapporteres det ikke spesifikt for OUB.

Bevilgningsrapportering

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2016

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Merutgift (-) og mindretgift
0326	Driftsutgifter	01			55.626.341	53.648.183	1.978.158
1633	Nettoordning for mva i staten	01			2.429.162	2.429.162	0
<i>Sum utgiftsført</i>					58.055.503	56.077.345	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Merinntekt og mindreinntekt(-)
3326	Diverse salg	01		A	566.000	764.845	198.845
5309	Tilfeldige inntekter (statskassa)	29			0	67.202	
5700	Arbeidsgiveravgift SLP	72			0	3.759.253	
<i>Sum inntektsført</i>					566.000	4.591.300	

<i>Netto rapportert til bevilgningsregnskapet</i>						51.486.045
Kapitalkontoer						
60053901	Norges Bank KK /innbetalinger					2.108.645
60053902	Norges Bank KK/utbetalinger					-53.490.821
703824	Endring i mellomværende med statskassen					-103.870
<i>Sum rapportert</i>						0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)					
			31.12.2016	31.12.2015	Endring
703824	Mellomværende med statskassen		-1.396.961	-1.293.092	-103.870

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Forklaringer:

På kap 3326 "diverse salg" ligger det en innbetaling på nederlandsk mva som feilaktig var påført faktura for tjenester utført i Nederland. Dette ble tilbakebetalt 2 år etter fakturaen. I samråd med departementet og Riksrevisjonen skulle dette vært ført på kapittel 5309, men det ble avklart for sent å få gjort dette innen fristen 10.2.17. Se Note B

Note A

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
32.601	1.955.000	53.671.341	55.626.341
3.320.601		566.000	566.000
xxxxxx			0
xxxxxx			0

Forklaring:

post 032601 består av :

kr 51.427.000 i st.prp. 01.

kr 1.955.000 i brev 1.4. overføring fra 2015

kr 1.600.000 revidert budsjett i brev 11.8

kr 588.000 Lønnskompensasjon i brev av 24.10

kr 56.341 i justering av overført beløp i brev 4.11

Note B

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-) / mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-) / mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
32601/332601		1.978.158		1.978.158	198.845			2.177.003	2.683.567	2.177.003

Forklaringer:

På "merinntekter" ligger det en innbetaling på tilbakeført nederlandsk mva pålydende kr 368.655 som feilaktig var påført faktura for tjenester utført i Nederland. Dette ble tilbakebetalt 2 år etter fakturaen. I samråd med departementet og Riksrevisjonen skulle dette på grunn av den sene innbetalingen vært ført på kapittel 5309, men det ble avklart for sent til å få gjort dette innen fristen 10.2.17.

NLB har en mindreutgift på kr 2.177.003 som søkes overført til neste år på post 01 iht beregninger i note B. Departementet må vurdere om dette beløpet skal korrigeres for innbetalingen av nederlandsk mva.

Årsaken til mindreutgiften for 2016 ligger i at vi har utsatt investeringer innen IKT og arkivsystem i påvente av avklaringer om samarbeidet med NB. Totalt dreier dette seg om ca kr 1.400.000. I tillegg har en større andel studie bøker blitt produsert med talesyntese og antall innleste folkebibliotektitler er noe lavere enn forventet.

Artskontorrapportering

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2016

	Note	2016	2015
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	40.244
Salgs- og leieinnbetalinger	1	764.845	1.527.155
Andre innbetalinger	1	0	0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		764.845	1.567.399
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	31.215.042	31.633.843
Andre utbetalinger til drift	3	21.379.582	19.900.287
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		52.594.624	51.534.130
Netto rapporterte driftsutgifter		51.829.779	49.966.731
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	1.053.559	1.689.087
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		1.053.559	1.689.087
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		1.053.559	1.689.087
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		67.202	72.002
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		3.759.253	3.809.900
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		2.429.162	2.381.232
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-1.397.292	-1.500.669

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		51.486.045	50.155.148
Oversikt over mellomværende med statskassen **			
Eiendeler og gjeld		2016	2015
Fordringer		193.527	257.041
Kasse		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk		-1.452.841	-1.306.114
Skyldige offentlige avgifter		-137.648	-248.567
Annen gjeld		0	4.548
Sum mellomværende med statskassen	8	-1.396.961	-1.293.092
* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.			
** Spesifiser og legg til linjer ved behov.			
<u>Kontrollsum:</u>			
		51.486.045	
		51.486.045	
		0	

Forklaringer:

På "Salgs- og leieinnbetalinger" ligger det en innbetaling på tilbakeført nederlandsk mva som feilaktig var påført faktura for tjenester utført i Nederland. Dette ble tilbakebetalt 2 år etter fakturaen. I samråd med departementet og Riksrevisjonen skulle dette på grunn av den sene innbetalingen vært ført på kapittel 5309, men det ble avklart for sent til å få gjort dette innen fristen 10.2.17. "Salgs- og leieinnbetalinger" skulle derfor vært redusert med samme beløp. Se Note B

Note 1 – Innbetalinger

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
<i>Sum innbetalinger fra gebyrer</i>	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	0	40.244
<i>Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>	0	40.244
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Salgsinntekt varer, avgiftsfri	0	780.005
Diverse tilfeldige inntekter (diverse inntekter post 01 - 29)	764.845	747.151
<i>Sum salgs- og leieinnbetalinger</i>	764.845	1.527.155
<i>Andre innbetalinger</i>		
<i>Sum andre innbetalinger</i>	0	0
Sum innbetalinger fra drift	764.845	1.567.399

Forklaringer til inntekter:

Inntektene stammer fra salg av lydbokmastere til kommersielle produsenter av lydbøker. I tillegg kommer en innbetaling på tilbakeført nederlandsk mva som feilaktig var påført faktura for tjenester utført i Nederland. Dette ble tilbakebetalt 2 år etter fakturaen. I samråd med departementet og Riksrevisjonen skulle dette på grunn av den sene innbetalingen vært ført på kapittel 5309, men det ble avklart for sent til å få gjort dette innen fristen 10.2.17. Se Note B

I beløpet ligger også refusjon vi har fått for utlagt medlemsavgift til DAISY Consortium. Dette medlemskapet deler vi med tre andre institusjoner.

Note 2 – Lønn

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2016	31.12.2015
Lønn	24.540.207	25.387.264
Arbeidsgiveravgift	3.759.253	3.809.900
Pensjonsutgifter*	0	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-885.378	-981.974
Andre ytelser	3.800.961	3.418.653
Sum utbetalinger til lønn	31.215.042	31.633.843
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
Antall årsverk:	47	50

Forklaringer:

I beløpet "andre ytelser" inngår honorarutbetalinger til innlesere som er oppdragstakere på kr 2.514.173 og utbetalinger til medlemmer i OUP og NLBs styre på kr 263.074. I tillegg har vi kostnader til ventelønn på kr 313.701.

Til andre verferdstiltak kantinkostnad, gruppelivsforsikring, yrkesskadepremie og annen personalkostnad var beløpet kr 710.012.

Note 3 – Andre driftsutgifter

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2016	31.12.2015
Husleie	5.049.503	4.433.283
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	24.211	53.063
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	1.020.482	797.173
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	106.403	-96.017
Mindre utstyranskaffelser	495.727	919.705
Leie av maskiner, inventar og lignende	1.341.662	1.257.965
Kjøp av fremmede tjenester	4.953.962	3.883.154
Reiser og diett	806.549	1.087.784
Øvrige driftsutgifter	7.581.084	7.564.176
Sum andre utbetalinger til drift	21.379.582	19.900.287

Forklaringer:

I "kjøp av fremmede tjenester" er 1.899.313 som vederlag til forfattere for lydbokproduksjon. Øvrige driftsutgifter består blant annet av:

- 43001 Produksjoner fra oppdragstakere i næring 2.090.178
- 43002 Kommersielt innkjøpte norske lydbøker 623.049
- 43003 Kommersielt innkjøpte utenlandske lydbøker 160.052
- 43004 Taktile/interfolierte bøker 135.334
- 43005 Punktskrift, trykking 1.137.396
- 43006 Produksjonsunderlag, PDF, Feeder etc 81.066
- 43007 Produksjons kildefiler, Epub,DTbook 593.467

- 43008 CD kjøp 413.227
 - 43009 Rekvizita til produksjon, fargebånd, etiketter, cd konvolutter osv.) 246.226
- Kontordrift, kurs, telefon og datakommunikasjon 1.499.728
Markedføring, kontingenter og bankgebyr 597.972
Frakt 3.386

Note 4 – Finans

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0

Note 5 – Utbetalinger

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	478.094	673.361
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	575.465	1.015.725
Sum utbetaling til investeringer	1.053.559	1.689.087

	31.12.2016	31.12.2015
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Forklaring:

Under immaterielle eiendeler og lignende er kr 478.094 kostnader til programvarekjøp som vannmerking, oppdateringer, office 365, vmWare, overvåkningsverktøy kr 575.465 er brukt til kjøp av IKT utstyr, inventar og utbedringer av lokaler.

Note 6 – Innkrevingsvirksomhet

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2016	31.12.2015
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 7 – Tilskuddsforvaltning

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2016	31.12.2015
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0

Note 8 – Sammenheng Statskassen

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen. Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2016	31.12.2016	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	26.806	0	26.806
Andre fordringer	193.527	193.527	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
<i>Sum</i>	220.333	193.527	26.806
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-1.665.479	0	-1.665.479
Skyldig skattetrekk	-1.452.841	-1.452.841	0
Skyldige offentlige avgifter	-151.049	-137.648	-13.401
Annen kortsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	-3.269.368	-1.590.489	-1.678.880
Sum	-3.049.035	-1.396.961	-1.652.074

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
<i>Aksjer</i>						
Selskap 1						
Selskap 2						
Selskap 3						
Balanseført verdi 31.12.2016						0

Forklaringer:

Andre fordringer er i helhet knyttet til lønnslån til medarbeidere

Av leverandørgjelden under kortsiktig gjeld, knytter kr 1.493.911 seg til husleie 2017 med forfall 1.1.2017

Differansen bokført og rapportert på skyldig offentlige avgifter er oppretting av MVA og som rettes i 2017

Riksrevisjonen

MOTTATT

04 MAI 2017

Vår referanse 2016/01140-8

NORSK LYD OG BLINDESKRIFTBIBLIOTEK
Org. nr.: 970145567

Riksrevisjonens beretning

Til Norsk Lyd og Blindeskriftbibliotek

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Norsk Lyd og Blindeskriftbiblioteks årsregnskap for 2016. Årsregnskapet består av ledelseskomentarer og oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering, inklusive noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2016.

Etter Riksrevisjonens mening gir Norsk Lyd og Blindeskriftbiblioteks årsregnskap et rettviseende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter i 2016 og av mellomværende med statskassen per 31. desember 2016, i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og de etiske kravene i ISSAI 30 fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene og INTOSAI's etikkregler. Etter Riksrevisjonens oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse om revisjonen av årsregnskapet og uttalelsene om etterlevelse av administrative regelverk dekker ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–V), og vi attesterer ikke denne informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det revisors oppgave å lese øvrig informasjon i årsrapporten. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskapen opparbeidet under revisjonen, eller hvorvidt den øvrige informasjonen tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom det konkluderes med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er Riksrevisjonen pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen. Det er ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens, styrets og overordnet departements ansvar for årsregnskapet

Ledelsen og styret er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et rettviseende bilde i samsvar med regelverk for økonomistyring i staten. Ledelsen og styret er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som de finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Overordnet departement har det overordnede ansvar for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er *ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999) alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke beslutningene som treffes av brukere på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og ISSAI 1000–2999, utøver revisor profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen.

Revisor identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Revisjonshandlinger utformes og gjennomføres for å håndtere slike risikoer, og tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis innhentes som grunnlag for revisors konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Dette skyldes at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner, eller overstyring av intern kontroll.

Revisor gjør også følgende:

- opparbeider en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av virksomhetens interne kontroll
- evaluerer hensiktsmessigheten av regnskapsprinsippene som er brukt, og rimeligheten av tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, herunder tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde

Revisor kommuniserer med ledelsen og informerer overordnet departement, blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Revisor vil også kommunisere om forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, herunder eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Av de forholdene som kommuniseres med ledelsen og som overordnet departement blir informert om, tar revisor standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse regnes som sentrale forhold ved revisjonen. Disse beskrives i så tilfelle under eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom Riksrevisjonen gjennom revisjon av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk for økonomistyring, gjennomføres utvalgte revisjonshandlinger for å kunne gi uttalelse om hvorvidt det er vesentlige brudd på disse.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon knyttet til administrative regelverk for økonomistyring

Vi gir en uttalelse med moderat sikkerhet på om vi er kjent med forhold som tilsier at virksomhetens disponering av bevilgningene i vesentlig grad er i strid med administrative regelverk for økonomistyring. Uttalelsen bygger på ISSAI 4000-serien for etterlevelserevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnås gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendig.

Basert på revisjon av årsregnskapet og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til ISSAI 4000-serien, er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomhetens disponering av bevilgningene er i strid med administrative regelverk for økonomistyring.

Oslo; 28.04.2017

Etter fullmakt

Tor Digranes
ekspedisjonssjef

Harald Haugen
avdelingsdirektør

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur